

REGULÓ.

Pesten vasárnap augusztus 12^{kén} 1838.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is vált-hatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

A' kereskedő társak.

Franczia novella.

I.

Templomnegyed.

Ismeretlen helyek láthatása, idegen szokások tapasztalása végett nem kell a' Parisinak három arboczásra ülni, hogy egy hoszszadalmas utnak minden unadalmával és kellemetlenségével küzdjön. Őt egy jármű, mellybe folyvást más utazók lépnek, melly minden 10 perczben kifeszíti vitorláit, mindig készen várja, 's olly helyekre szállítja, mellyek a' chaussée d'Antin 's Faubourg st. Germain-nek némelly lakói előtt olly ismeretlenek, mint Amerika ős-erdői 's Congo vidékei. E' jármű az omnibus, 's az ismeretlen helyek a' növénykert, a' barrière d'Enfer, a' Faubourg st. Antoine, 's a' templomnegyed.

De haladjunk módszeresen tovább. Ez utnál az érdek nem a' száraz földre lépéssel kezdődik, 's az utazás nem unalmas, a' társaság nem néma. Minden hat sou-^s omnibusnak meg van a' maga sajátos és characteristikai vonása. A' villeteről, a' barrière d'enferről potrohos emberekkel utazunk, kik borral és szállító árukkal kereskednek. E' kereskedők mellé olly férjfiak 's némberek telepednek, kiken a' falusiságnak ritka bélyege látható. Ellenben a' barrière blanche-ról az Odeonhoz járó kocsi csupa művészetet és olly embereket szállít, kik szerencsájökre azon mediocritate rerum birnak, mellyről Horác a' „hoc erat in votis-ában“ szól. E' férjfiaknak nagyobb része a' becsületrend szalagát viseli gomblyukában; a' dámák toilette-jén különös csin 's izlés ömlik-el, melly nem annyira a' kelméknek becsében, mint azoknak izletes alkalmazásában alapszik; szóval, e' kocsi, mellyről szövellünk, inkább szalónhoz hasonlít, hol az ember ismerkedik, társalg, enyeleg, mig más omnibusokban, p. o. a' montmartre aux Gobelins-iben szorong, oldaldöféseket osztogat, 's fogad-el.

E' különféle beljegyek némellyikével azon omnibus-on találkozhatni, melly a' barrière du Roule-ról a' bastille-ba megy. Tortoni-ig barrièri lakosokkal 's művészekkel utazunk, kik napi foglalatosságaik miatt falusi mulatságot csak a' hét fürdőknél és a' boulogne-i erdőcskében kereshetnek. Az opera terén, Helder, Lafitte, Taibout és Grange-Batelière utszákról divatos vándorok szállongnak; a' szent mártoni kapunál leszállók, munkásoknak, és más néposztálynak helyt engedők. Minél tovább gördül e' jármű, annál inkább szaporodik az aljas nép annyira, hogy a' Faubourg st. Antoine-on már csak daróczt öltönyű férjfiak, falusi fejkötős és szatyrokat emelő némberek szállanak-ki belőle. De nem akarom szép olvasónéimat ide vezetni; mi a' circus, folies dramatiques kis színházak, a' gaité, funambules, sacqui és petit Lazary színházak ellenében állapodunk-meg. Itt leszállunk, 's a' Vendome-uton vagyunk.

Szerencsétlen vállalkozatok gyász következményei itt tűnnek még csak a' futólag szétpillantó szembe is egész valóságukban. Kézművesek, kik a' számosan látogatott helyeken állandó álláspont-ra nem találhatnak, az itteni árkádokat foglalják-el. Kettőt közülök egy vászon fejtérítő vett birtokába. Több boltnak ajtai zárva. Itt papirossal van beragasztva a' kitörött ablak; amott durva faragású fatámasz foglalja-el a' nyulánk márvány oszlopok helyét. Halotti csend — minő alkonyaton a' sirkertben van — terjeng e' csarnokokban, és a' márvány padozaton tompán hangzik koronként egy egy magános vándornak lépte, mint az óriási sirboltokban haladóké.

E' siri csend által azonban ne zavartassuk-meg magunkat; ez csak előcsarnoka a' város egy olly negyedének, hol legélénkebb munkásság, kereskedés, forrongás uralkodik.

Kedvvel menjünk tehát keresztül e' rémcsendű csarnokon, 's a' Dupuis ut szegletén tekintsünk körül. — Két iszonyú raktár között állunk itt, egyikben egy tágas 's kerekded köépületben, több mint két milliónyi értékű holmi van: másikban, melly nyílt felszerhez hasonlít, nincs valami különös ritka becsű tárgy. Az elsőt egy sajátágos kereskedési czikk aristocracziája, az utóbbit annak aljasabb része foglalá-el.

E' két raktár a' „templom“ 's az ottani foglalatosságon, Paris ócskaságainak megvásárlásán 's eladásán alapszik. Minden Parisinak butorzata 's öltözete mulhatlanul ide kerül, még pedig egy része öröklések útján, más része tulajdonosaiknak rájuk untsága miatt. E' változhatlan törvény szigorúsága ellen nem védheti magát 's övét senki, birjon bár milliókkal, vagy tengődjék szakmányból,

lakjék parkettozott teremekben vagy nyomorult padlás-szobákban. A' fénylő bálköntös, durva pór-gunya, 's az admiralisi kard a' játékszini gyilokkal függ rokonulva egy szegről. Kissé szorgosabban körülnézve talán rá ismerünk valamellyik színésznő kerevetjére, 's közvetlen mellette lógó öltönyünkre, mely komornyikunk nyakából a' zsidó kezeibe jutott. Akaratlanul rendül-meg a' kebel e' rongy ravatalok látására, melyek éppen olly hiven emlékeztetnek a' világi dolgok mulandóságára, mint valamely nevezetes bajnoknak csontjai, vagy is „semmit jelentő maradványaik azoknak, kik többé nincsenek” — miként Bossuet mondja.

Ha e' templomnegyedben egy sétáló láttatja magát, azonnal száz meg száznak kérdéstüze közé szorul, 's e' kérdések mellett mindenik szólló a' nézete szerint legalkalmasabb cikket igyekszik ajánlani.

„Csinos fejkötőt, vagy legujabb divat szerinti köntöst parancsol kisasszonykám?”

„Barátom, ha új cipőre vagy csizmára van szüksége, én a' legjobbal szolgálhatok.”

„Selyem fügyönyöket keres ön? — nálam a' legpompásabbakat találja gros- de- tours- damaszk- pamutból. Vagy rojtra, fegyverre, himzett munkára van szüksége? olyakat is mutathatok.”

De ha az idegenben vásárlani kívánó helyett valami pajzán ácsorgóra ismernek, minden felül epigrammokkal 's pajzánságokkal nyilazzák őt.

„Üngökre van önnek szüksége? harmincz sou-ért legfinomabbakkal szolgállok.”

„Kegyednek új köntösre van szüksége, mert, az melyet visel, átkozottul kopott.”

„Nem látod, hogy nagysága kalapot keres? — mert a' fején levő már nagyon elmállott.”

„„Csalódtok, lábbeli kell neki; hisz' régen az öreg Ádám papucsát koptatja.”

Minden kilőtt guny-nyíl új röhögesre ingerli a' zsidó kezeiből kapják árucikkeiket. Ezek az egész várost befutják, 's lármájukkal az álmodót már korán reggel felzavarják. Ez időpontot pedig azért választják, mert még minden honn van. Szagláló orral, vizsga szemmel 's résen álló füllel vigyáznak minden legkisebb neszre. Alig zörren-meg egy ablak, az alkudó hős oda mered, 's tele torokból

rivalja: „kopott ruhát, ócska paszományt!” — Ha felinted, egy pillanat múlva nálad terem, ’s midőn lábát ajtódon betette, már az eladandó tárgyat megpillantá és értékét is megbecsülte. De még is szétbontják, azt hiúzi szemekkel körülnézik, ’s hibáinak egész legióját tudják előszámlálni. A’ posztó igen kopott, a’ bélés használhatatlan, az eső megrongálá a’ gallért, ’s mindenütt moly-pusztítás nyomaira találunk.

Holmidet ócsárolják, ’s még a’ rá szabott csekély ár felett is zsidóként alkusznak. Végre hosszas alkudozás ’s türelmed kifárasztása után az ócska köntöst, melynek alig adták-meg negyednyi árát, diadalommal tovább emelik.

Délután két órakor e’ házalókat mind a’ templomnegyedben találjuk összeseregelve; némely része, kik a’ zsbárusoknak zsoldosaik, átadják uroknak, mit gyűjtöttek; mások pedig, mint tapasztalt hajhászok, nyereséggel adják-el, mit bevásároltak.

E’ zsbárusok kezében minden rongy új alakot nyer, ’s új becsű lesz. Posztóból kidörzsölik a’ pecsétet, foltokat, a’ selyem kelméket kitisztítják, kiegyengetik; az ujjal felkunkorított karimájú kalap ismét szilárd és ragyogó lesz: két ócska köntösből egy ujat készítenek, és nem hiszem, hogy találkoznék olly mozaikmű-készítő, ki egy szőnyeg-javító és csipke-foltozónak türelme ’s ügyességevel bírjon.

Az illy átváltoztatott holmik tizszerezve sőt néha százszorozva is kamatolnak, és gyakran megtörténik, hogy előbbi tulajdonosaik kezökbe kerülnek. Némely virág, melyet valamely grófné komornája ablakon vetett-ki, miután darab ideig a’ templomnegyedben tartzkodott, előbbi helyére jó, a’ kalap mellé. Nem csak egy molly-ette paradicsomtollat vesz-meg a’ zsbárus 30 sou-ért, melly későbbben, némi javítgatás, tatarozás után 500 frankon adatik-el. A’ templomnegyed ezen kívül ruházkodó helye még a’ vándorló megyei színésznőnek és a’ parisi nép azon osztályának is, melly a’ gyanús fényelgést illedelmes egyszerűségnek teszi elejébe.

Menj reggeli 7 óra után a’ templomnegyedbe, ’s nagy csapat fátyolos dámát találatsz ott, kik olcsó pénzért fél-viselt kasemir sáwlokat, atlaszt és gyolcsot — igen, gyolesot — akarnak vásárolni. — Egy kisvárosi némbér annak csupa gondolatjától is megborzaná, hogy valami ismeretlennek üngét magára öltse; a’ parisi e’ részben nem olly szigorú. — Neki elég, ha olcsó pénzen finom vászonhoz jut; hisz’ ki tudja azt, hogy a’ templomnegyedben vásárolta? A’ parisi fényelgés csupán a’ külsőben határozódik. Azzal, hogy valóban gazdagok legyenek, tulajdonképp’ keveset törődnek, elég ha gazdagoknak látszanak. — Némely házban honn a’ legszüksé-

gesebbet is nélkülözik, csakhogy a' boulognei erdőcskébe kocsizhassanak, 's hetenként egyszer az olasz daljátékba mehessenek.

(Folyt. következik.)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

F e r t ő k ö r n y é k e. (Vége.)

Néhány órányi távolságban, egy felséges kert közepén, áll Esterházy herczegnek hires palotája, melly egy olasz sztilben készült főépületen kívül, két oldal-részből 's több mellékes, kápolnát, dalházat, 's marionett-színházat magukban foglaló épületekből áll. A' tó felé helyezett főhomlokzat előtt mintegy 30 négyszegű ölnyi tér van, magas, vas és bronzból készült rostélylyal bekerítve, közepén álló felséges szökőkúttal. E' palotának belseje tökélyesen kielégíti azon várakozást, mellyet külső tekintete gerjeszt a' szemlélőben. Teremei mintegy 36—40 láb magasságúak, 's ehhez alkalmazott hosszasággal és szélességgel birnak. A' többi, 162 szoba királyi fényelgéssel van butorozva. A' főteremet egy üveg gömbölytető fedi, mellyen a' napsugárok behatván, varázsló világosságot terjesztenek-el. A' mennyezeten látható falfestmények mindannyi jeles művésznek remekmunkái. A' padolatok részint színes márványkövel, részint mozaikkal kirakvák, a' hajdankor szelleméhez alkalmazott, izléssel készült bútorok, kényelmesen vannak elrendelve. Az előszobákat és lépcsőket mindenhol a' legfinomabb márványból készült, Cäsar és Perikles idejére emlékeztető szobrok díszesítik. Igen ritkán látható 's becsülhetlen értékű képek, és egyéb műszerzemények foglalnak ide 's tova helyet ezen palota külön osztályaiban, mellyek egy gyűjteménynyé egybe szerkezve királyi muzeumot képezhetnének. 22.000 kötetből álló könyvtára három díszes teremet foglal-el; természet történeti, physikai 's optikai tárgyak gyűjteményeit lehet szemlélni. Végre egy gyönyörű kápolna, színház, kényelmes fürdők, örökké virító télikert, 's egy nyári kert, mellyben a' szelidebb éghajlatok növényei és gyümölcsei, nemkülönben barlangok, templomok, egy remete lakhely, játszóhelyek, halas tócskák, hidak, üvegházak, lovaglóhelyek, istállók, 's egyéb hasonlók találtnak, mellyek e' palotát valóságos tündérlakássá változtatják. E' kastély őrizetére itt egy osztály herczegi granátos tartozkodik, 's belőle egészen a' soproni országútig mintegy 450 ölnyi hosszúságú sétasor vezérel, mellynek oldalrészein szintén olasz sztilben épült házak állnak csupán kézművesek számára, 's jelenleg ezeknek lakhelyéül szolgálnak.

Azon folyamok közül, mellyek a' tóba ömlenek, említésre méltók a' Vulka, Rákos, Boz patak. A' többiek csekély nagysá-

- guák, 's csak állandó esős idő, nem különben a' tavaszi hó olvadása alkalmával nyólnak sebesebb folyamú 's mélyebb patakokká; különös nevezetők azonban nincsen. Mivel pedig mind ezek, mind a' feljebb említett vízmedrek átaljában véve csekély nagyságúak, 's akár mint nevekedenek is, a' Fertő tónak kiterjedése 's mélysége nem nagyobbodik, ellenben feltetszőleg megárad, ha azok régi álláspontjokon maradnak; innen némellyek a' Fertőnek időszaki dagadást és apadást, mások pedig a' Dunával, vagy tengerrel földalatti közösülést tulajdonitnak. Egyébiránt a' tónak nevekését az állandó esős idők nagyon szokták elő mozditani. Ekkor t. i. a' hegyekről patakokként foly bele az eső víz, 's ágyának csekély mélysége miatt gyakran veszélyes áradásokat okoz. Mind e' mellett a' hanságbul is e' tóba foly a' víz, 's ellenkezőleg száraz időjárásakor a' Fertő vize táplálja a' hansági növényeket. Megjegyzésre méltó azon körülmény is, hogy a' tó apadása alkalmával vizének salitromos ize sokkal feltetszőbb; ellenkező esetben pedig kisebb.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Vizáradási károk. — Pesten, az utósó vízáradás alkalmával

	épült házak közül	összeomolván	megrepedezvén
a' belvárosban	695.	70.	169.
az ujjvárosban	394.	71.	67.
Terézia külvárosban	1381.	811.	404.
József külvárosban	255.	891.	115.
Ferencz külvárosban	529.	438.	72.
összesen	4254.	2281.	827.

Az épületekben okozott kár, melly rendesen

felvétetett, a' belvárosban	1.071.040.
az ujjvárosban	545.706.
Terézia külvárosban	3.686.334.
József külvárosban	3.198.557.
Ferencz külvárosban	1.999.087.

összesen 10.500.724. váltó

forintot tesz, kiszámíthatlan maradván azon milliónyi kár, mellyet ugyan a' vízáradás a' házi butorokban, kereskedésbeli portékákban, gabonákban 's m. e. okozott.

Közli P A . . C H.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Valami a' szemről. Egy vasárnapon bizonyos 90 éves agg nő Kirkheaton-ban Huddersfield mellett kandallója mellett ülven egyszerre egyik szeme el kezdett könyezni, 's nem sokára kifordult üregéből, és a' hamuba gördült. A' környékbeli orvosok állítása szerint ez igen ritka eset; elévült embercknél azonban még is megtörténhető.

Holdkórosság sajáttsága. Azon kérdésnek, vajjon az állati magnetismus híresztelt tüneményei valók-e, történeti dolgon alapult megfigyeltetésére, Burdin orvos, a' parisi orvosi akademiának tagja, 3000 frank díjat határozott, még pedig azon holdkórosnak ítélendőt, ki tapintás vagy látás érzéke nélkül az elébe adott írást el tudja olvasni. Parisba mult hónap közepe táján ment jelentés, hogy a' kérdést bizonyos Pigeaire ur leánya Montpellierben megfigyelté. Miután t. i. szemei bekötöttek, minden elébe tartott írást vagy nyomtatást elolvasott. Nevezetes azonban, hogy az első szót mutató ujjával megtapintá. Bár mi meglepő 's csudásnak láttassék is e' jelenet, a' feladásnak még sem felel-meg egészen; mert Pigeaire kisasszony nem tudja az írást olvasni, ha kezét hátra fogják, vagy az írás elébe valami átláthatlan tárgyat tartanak. A' jelenet ritkasága mind e' mellett is arra vitte a' díj-határozót, hogy azt az álombolygónak ítélje, az az: ha a' felőle szállongó hírt megvalósítja. Ennek következtében már uton is van atyjával Paris felé.

KÜLÖNFÉLE.

Rameau papagája. — Lully követője, kinek „Castor és Pollux, Dardanus“ és a' „vadak indulója“ (marsch) czimű remekait az utóvilág még most is bámulja, minden örömet a' zenében és papagájában lelő. Azért e' kertő ellen szállni, ha csak haragra lobbantani nem akarták, jelenlétében senki sem bátorkodék. Hanga-szerzésből gyűlt csekély jövedelmét felesége csipkére és cziczomára pazérolá-el 15-dik Lajos korában. Rameau ezt békével tűrte a' zenében és papagájában kárpótlást találván. És ki hinné, ez elszántságra Rameaut az önszeretet vivé. — Egykor a' Minorita-uton ballagván haza felé, a' király-téren egyik kedvesebb kardalának következő motivumát: „Tristes apprêts, pales flambeaux“ hallá egy házban kellemes hangon énekelteni. Ellenállhatlan erő vonzá őt a' ház felé, 's egy köpadra ereszkedve ön szerzeményének hangjait mohó fülekkel nyelé. Végre azon reményben, hogy az erkélyen a' bájos dalnoknét megláthatja, föltekint, 's egy csinos kalitka tűnik szemébe, melynek függő karikáján egy papagáj hínázván magát, a' fennebb említett kardal motivumát zengedezé. — E' jelenet annyira elragadá Rameaut, hogy azonnal a' ház urához sietett, 's a' papagájt 10 louisdonon megvásárlá. Cocotte hihetlen haladást tön a' zenében, 's ez Rameaut annyira elragadá, hogy ha szerzeményeiben valamely dalnokné szerencsétlenségből hibázni talált, azonnal durván így riadt rá: „kisasszony, önt majd papagájomhoz küldöm tiszta éneklést tanulni.“ — Rameau felesége meghalt; a' hangaszerző ez nap ha könnyezett is, csak azért történt, hogy házának distonátorát elveszti; de midőn nejét nem sokára papagája is követte, a' fájdalom őt is leroskasztá. Nehány nap mulva midőn egyik jó barátja papagóját kitömvé hozzá vitte, szívfájdalomból lerogyott, és soha többé fel sem kelt.

Furcsaságok szemléje

rendezi

PIPI SKE.

Motto: „Frohsinn mein Ziel!“

JOH. STRAUSS.

51. Egy furcsa nyomtatási hiba. — A' „vörös ökör“ czimű vendégház tulajdonosa megházasodott, 's csinos kis felesége unszolására valamennyi vendégszobát ujonnan butorozván, egyszersmind a' háznak kellemet-

lenül hangzó czimét a' simább „arany szarvassal“ cserélé-föl, 's ajálkozó hirdeményeket nyomtattatott. A' pompás czédulákon, pattogó szavak után, egy betűnek hibából történt kihagyása mellett következő aláírást lehete olvasni: „N. N. a' szarvas, hajdan vörös ökör czimű vendégház tulajdonos.“ (a)

52. A' tudnivágyó kis tanítvány. — Kornidesz éppen azó testamentumot fejtegeté tanítványinak, 's elbeszélé, miképpen Noe, mind azon állatokbul, mellyek a' vízben el nem élhettek egy-egy párt, az az himet és nőtényt vett bárkájába. — „Ökröt is?“ — kérdé egész őszinteséggel a' kis Gyula.

53. Ártatlan észrevétel. Bizonyos társaságban sokat beszéltek azon érzelemről, melylyel az ember szülőföldre iránt vonzódik. — „Ah! — sohajta — y — kisasszony — mi boldogtalan lehet az, kinek nincsen szülőföldre!“

54. A' lélekjelenlét. Egy fiatal prédikátor éppen akker veszté-el beszéde fonalát, midőn ott künn az ég nagyot dördült. — „Mikor az Isten beszél, akkor az embernek hallgatni kell!“ — szólla egész nyugalommal, 's lelépett a' prédikáló székről.

EMLEKMONDÁS.

Enyészet.

Nézd a' kevély tölgy, mellyet az éjszaki
Szélvész le nem dönt, benne termő
Férgek erős gyökereit megőrlik,
'S egy gyenge széltül földre terítettik.
Igy minden ország támasza, talpköve,
A' tiszta erkölcs, melly ha megvész,
Róma ledül, 's rabigába görbed.

BERZSENYI után K. H. K. J.

Hit. — Tűz, víz, lég éltetnek és ölnek; öröm keblet erősít és repeszt; gyönyör virágoztat és hervaszt; remény vigasztal és félre vezet; szeretet véd és feláldoz; hit éig emel és porig lesülyeszt. Mondjátok meg: mi oltalmaz meg bennünket, hogy a' boldogság ezer meg ezer eszközei közt a' bal sors vas karjai közé ne hulljunk?

KÖLCSEY.

Jegyzékek az élet könyvéből. A' boldogság az embernek ön magával és a' világgal megelégedésében áll.

Az ön magával megelégedésnek alapja egy romlatlan tiszta szív.

Ki ön magával megelégedülésben él, könnyű annak a' világgal kibékülni.

Hogy a' világgal kibékülhess, keveset kíváncsi, és ne remélj szerfölöttet.

MATICS IMRE.

Visszasrejtvény.

Egy tagu szó az egész, leled azt víznek közepette.

Éktelenül ragadó; 's vissza felé ugyan az.

BELLAÁGH JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: színész.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson alul a' Duna partján. 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.